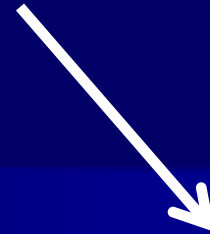
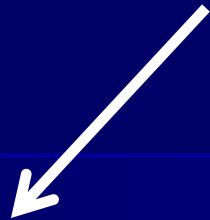

Alvászavarok

(Alvásmedicina)

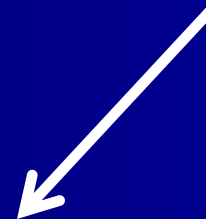
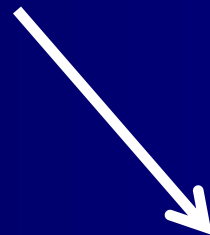
Faludi Béla
egyetemi docens
Neurológiai Klinika
PTE

Alvászavar (?)

Következmények

Terápia

Másnapi hatások

Alvás-ébrenlét ciklus zavara

Aluszékonyság:

gyakori, de az esetek többségében negligált állapot

Beteg álláspontja: súlyos betegség kísérője

Orvos álláspontja: nem fontos panasz (aludja ki magát)

Prevalencia: aluszékonyság: 0.3-4% (felnőtt lakosság)

Alvási apnoe: 1-5%

Narkolepszia: 0.5-16/10000

Paraszomniák: (gyermekkor) ritka

Következmények: élethosszig tartó korlátozottság

„Lusta munkaerő” Családi konfliktusok

Következményes betegségek

Közlekedési balesetek

Inszomnia

Inszomnia bármely formája: populáció 30-40%-a

Chr. inszomnia: 10-15%.

Az inszomniások $\frac{1}{4}$ -e beszél alvászproblémájáról orvosával (ált. nem specifikusan az alvászprobléma miatt).

A betegek mindössze 5%-a beszél specifikusan az alvászproblémamiatt orvosával.

Kb. 20%-uk részesült megfelelő terápiában.

INSOMNIA

PARASOMNIA

**HYPERSOMNIA OF CENTRAL ORIGIN NOT DUE TO A
CIRCADIAN RHYTHM DISORDER, OR OTHER CAUSE OF
DISTURBED NOCTURNAL SLEEP**

SLEEP RELATED BREATHING DISORDERS

SLEEP RELATED MOVEMENT DISORDER

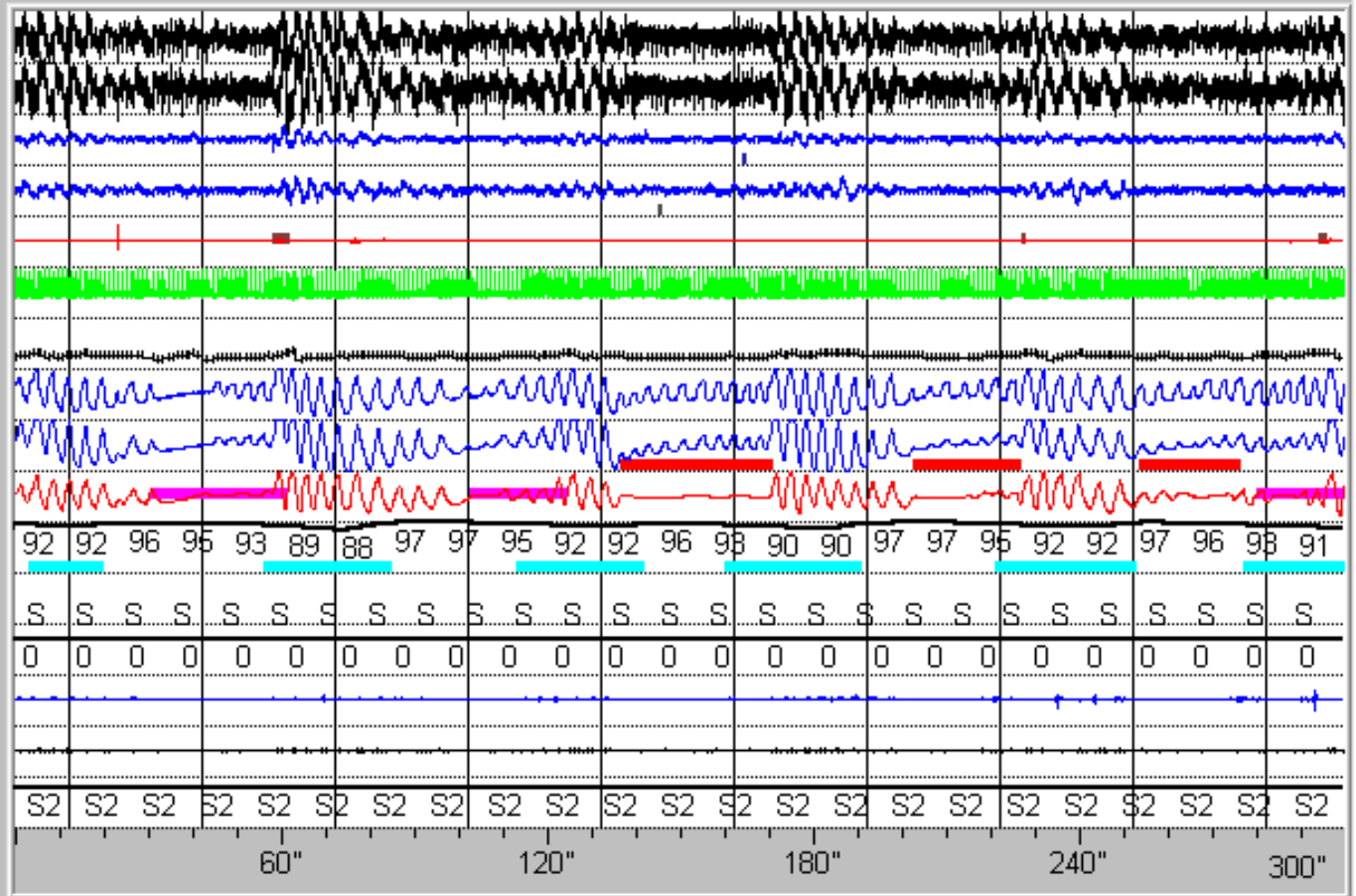
CIRCADIAN RHYTHM SLEEP DISORDER

„Minden mesterséges ébresztés merénylet
az idegrendszer ellen.”

Márai Sándor

- C3A2
- C4A1
- LEOG
- REOG
- EMG
- ECG
- RR
- THO
- ABD
- FLW
- SaO2
- Body
- LUX
- MicL
- LEMG
- STAGE

Aluszékonysághoz vezető állapotok:

Alvászavarok

Vírusfertőzés utáni

Fejsérülést követő

Depressió

Metabolikus, toxikus, endokrin

anémia, urémia, májelégtelenség diabétesz

Gyógyszer, alkohol

Neurodegeneratív betegségek

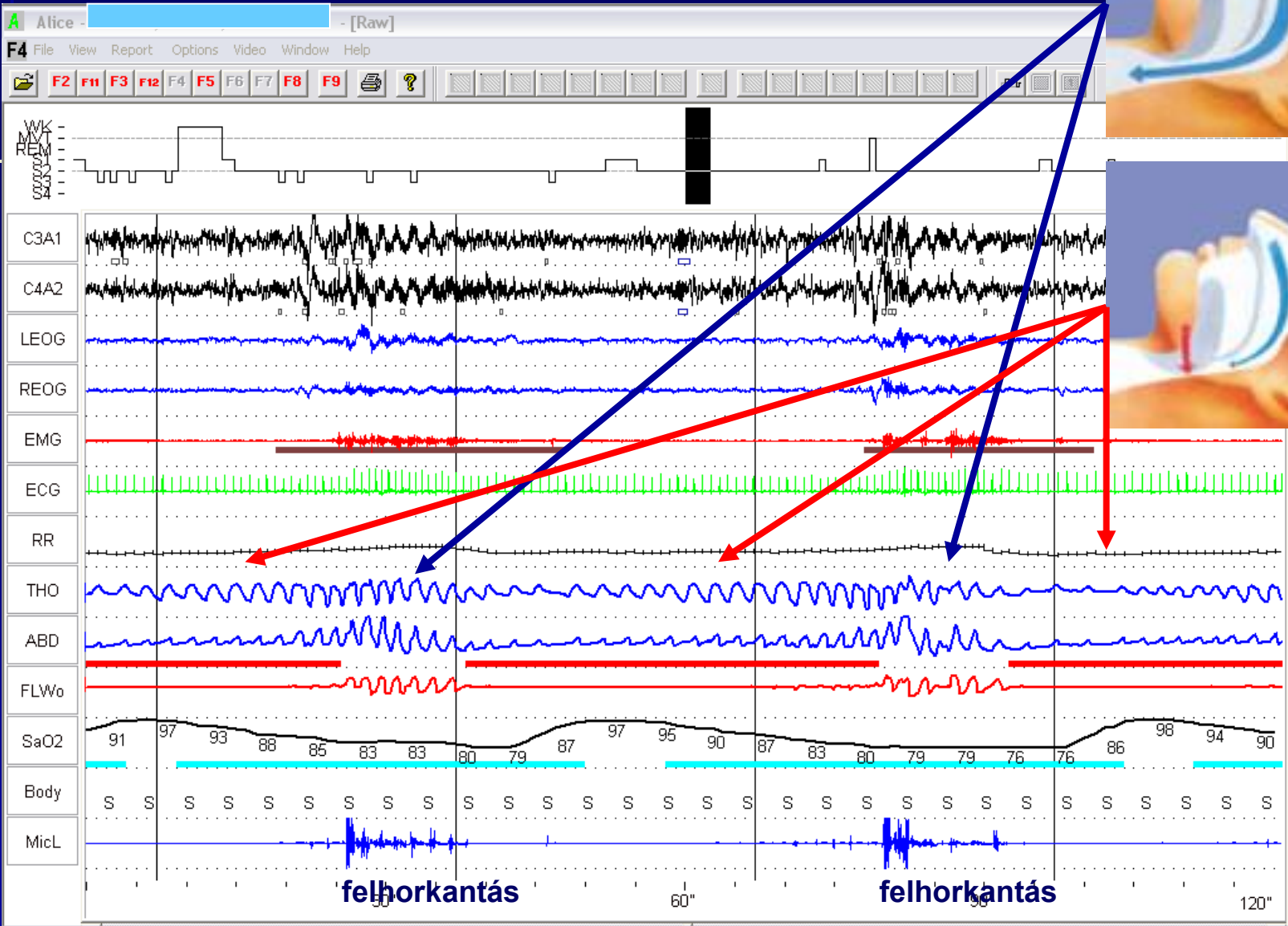
Alzheimer

Strukturális okok

encephalitis, SM, tumor

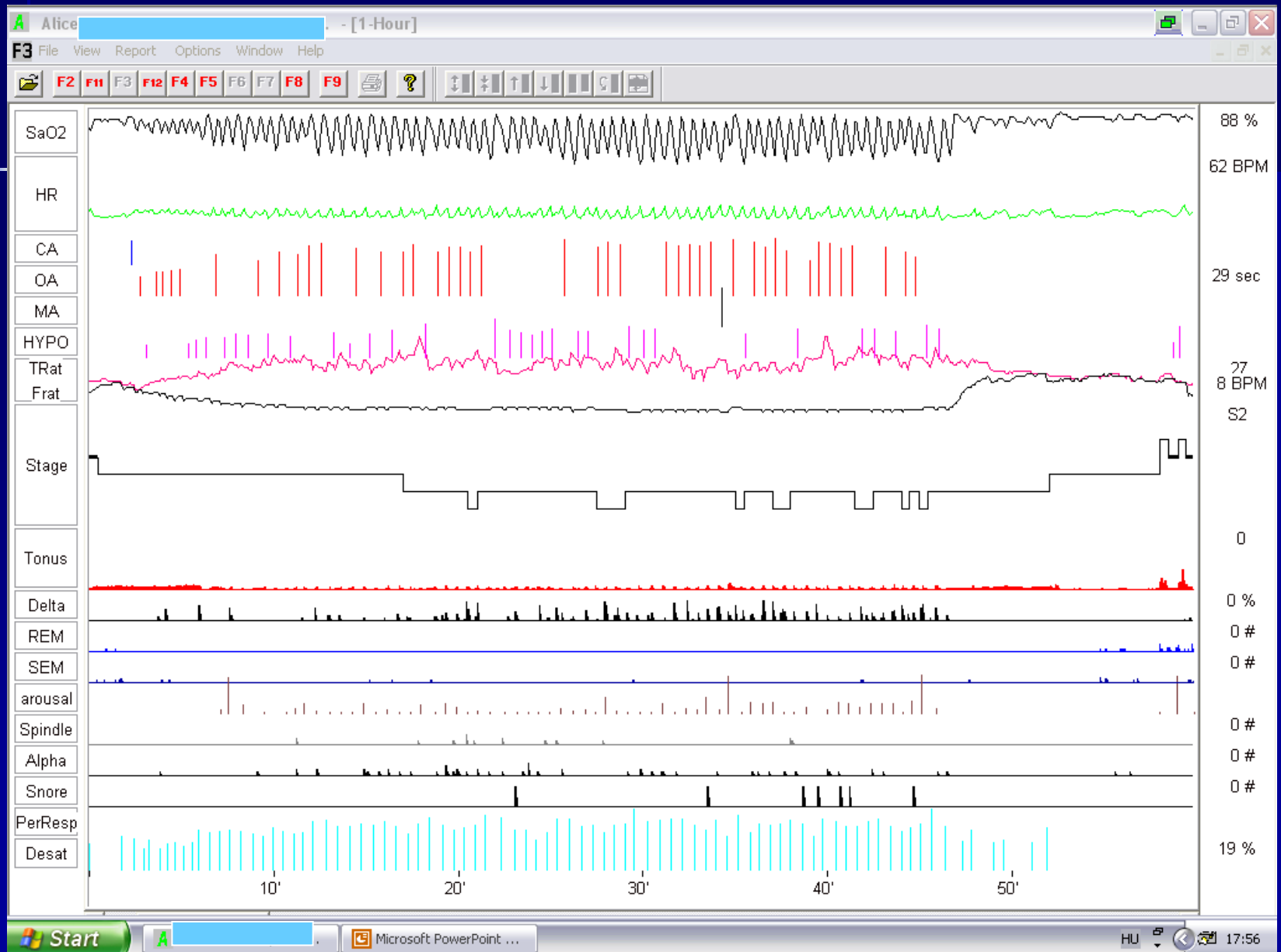
OSAS

felhorkantás

felhorkantás

OSAS poliszomnográfias képe

OSAS tünetei:

Kardinális tünetek:

Fokozott napközbeni aluszékonyosság - Kóros horkolás

Gyakori tünetek:

Kognitív deficittünetek

Ingerlékenység

Személyiségváltozás

Depresszió

Reggeli fejfájás

Szájszárazság

Reggeli kialvatlanság

Gyakori éjjeli vizelet

Tömeges éjjeli mozgások

Gyakoriság:

Populáció 1-5%-a.

Férfiaknál gyakoribb (10X)

Menopausától kiegyenlítődik!!!

OSAS Diagnosztikája, Terápiája:

Előszűrés: Poligráfia, poliszomnográfia

Fül-orr-gégészeti vizsgálat, pozitívás esetén műtéti megoldás

Apnoe-Hipopnoe Index: 5/h-ig: normális

nincs teendő

5-15/h: enyhe

**Therasnore, nyugatók
izomlazítók kerülése**

15-30/h: közepes

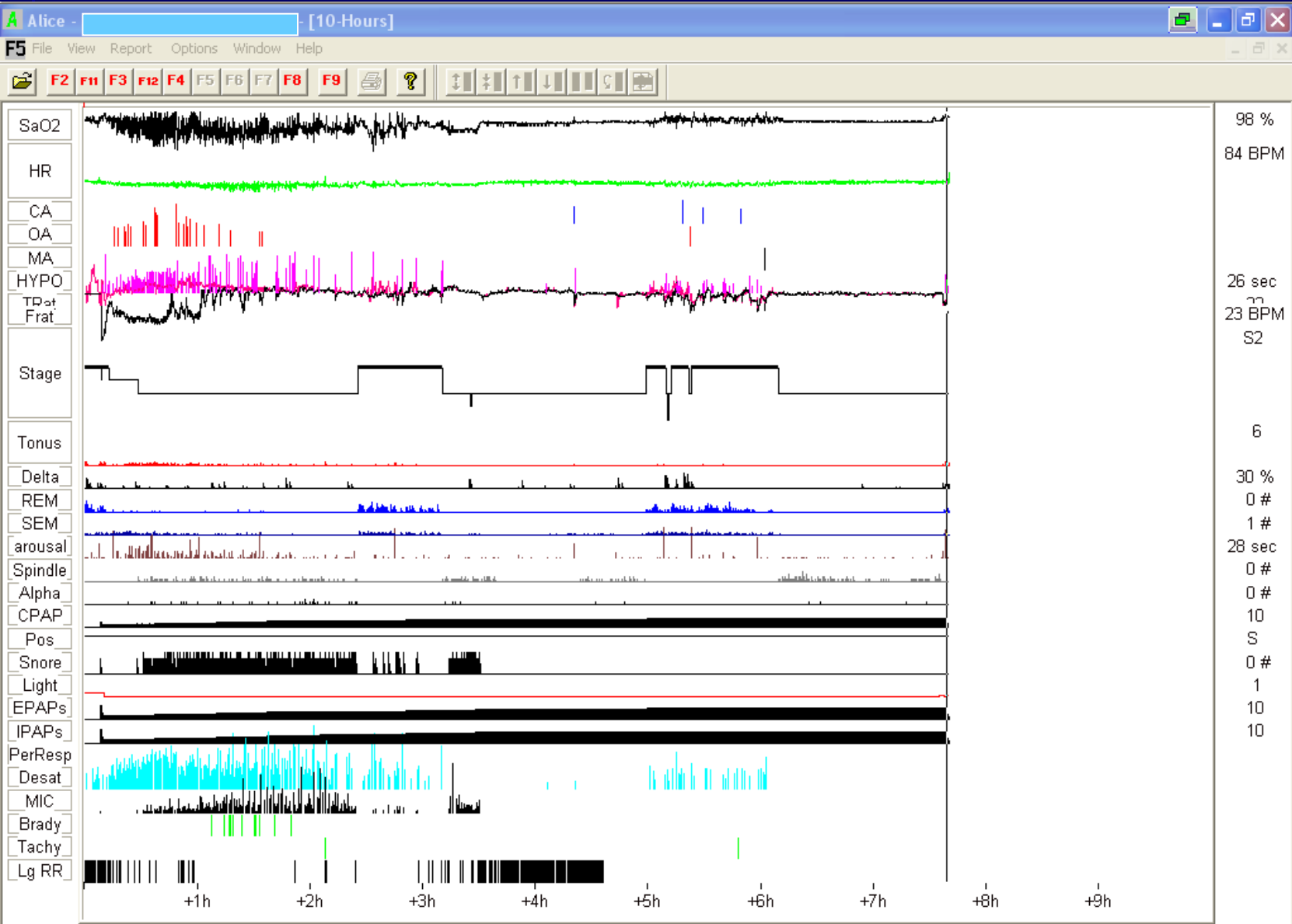
CPAP (BiPAP)

30 felett: súlyos

CPAP (BiPAP)

CPAP Titrálás:

OSAS Kórképvonzatai:

Stroke

ISZB, AMI

Hipertónia

Ritmuszavarok

Poliglobulia

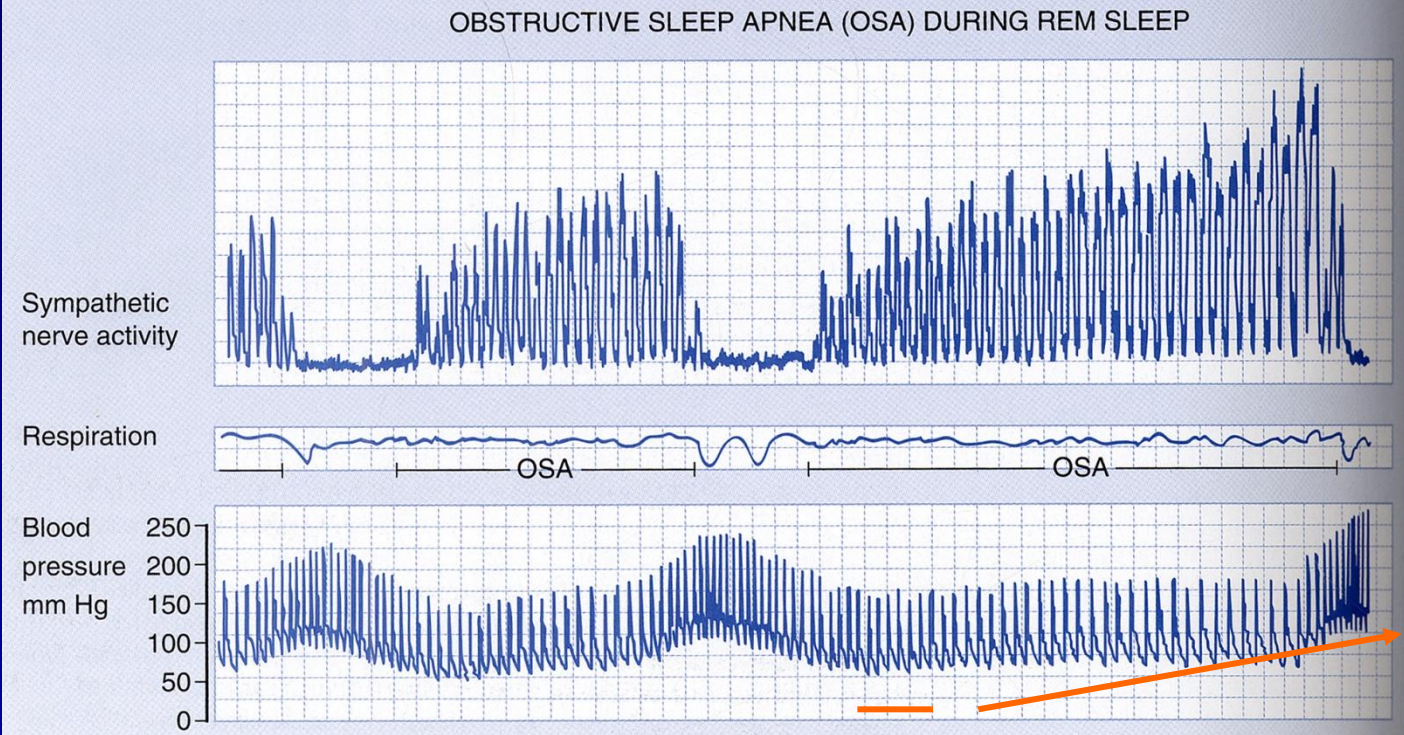
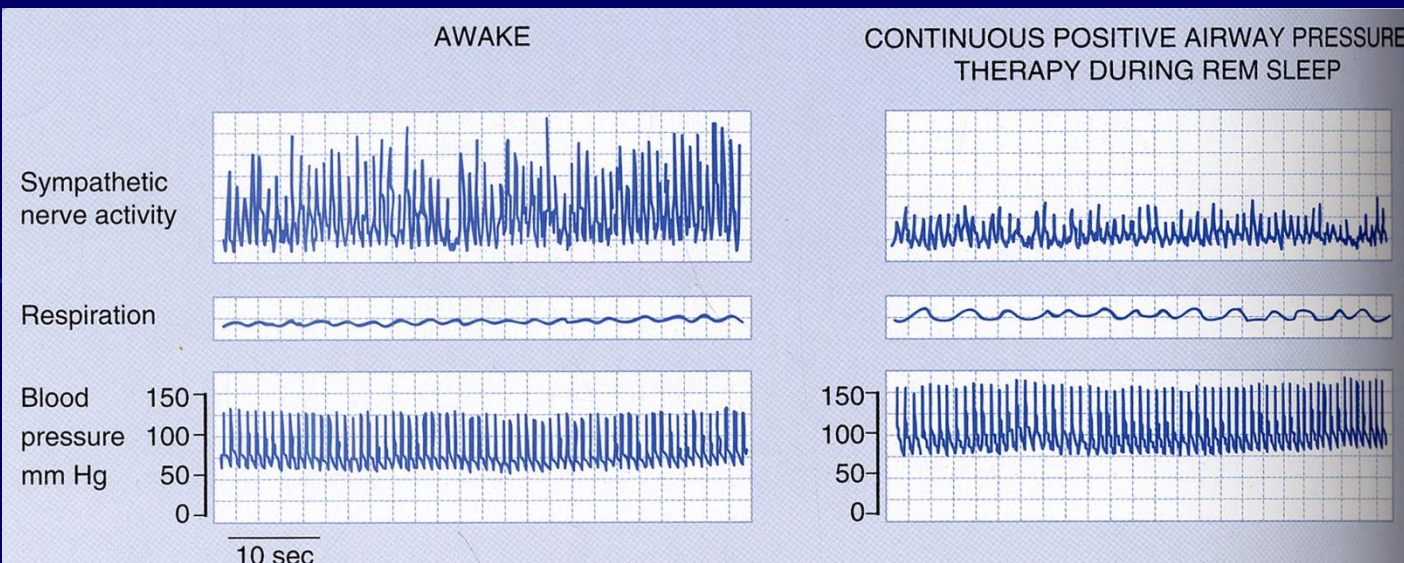
Cukorbetegség

Demencia

Kóros elhízás

OSAS rizikófaktor!!!

Szimpatikus aktiváció

Repetitív apnoék alatt:

Hemodinamikai paraméterek oszcillációja

HR, BP, cardiac output

Apnoe kezdetén RR csökken, majd emelkedik az apnoe végéig

↑ 15-80 Hgmm

Ha OSAS felmerül okként, alvászvizsgálat javasolt

Terápiarezisztens,

Non-dipper jellegű,

Dominálónan diasztólés magasvérnyomás

**European Society of Hypertension Scientific Newsletter 2005: 6,
No.25. Update on Hypertension Managemnt**

JNC 7 Report. JAMA 2003, 289: 2560-2571

OSAS a szekunder hipertóniák leggyakoribb oka!

ORIGINAL ARTICLE

Obstructive Sleep Apnea as a Risk Factor for Stroke and Death

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA AS A RISK FACTOR

Table 2. Unadjusted and Adjusted Hazard Ratios for the Risk of Stroke

Covariate	Unadjusted Ratio	Adjusted Ratio
Age (yr)	1.09 (0.99–1.20)	1.09 (0.99–1.20)
Male sex	0.99 (0.87–1.12)	0.99 (0.87–1.12)
Race		
White (reference group)	1.00	1.00
Black	0.96 (0.79–1.16)	0.96 (0.79–1.16)
Other	0.91 (0.73–1.13)	0.91 (0.73–1.13)
Body-mass index	0.99 (0.97–1.01)	0.99 (0.97–1.01)
Current smoker	1.21 (0.90–1.64)	1.46 (0.78–2.98)
Current consumption of alcohol	1.03 (0.86–1.22)	0.94 (0.75–1.18)
Diabetes mellitus	1.56 (1.02–2.59)	1.31 (0.76–2.26)
Atrial fibrillation	1.56 (0.79–3.12)	0.91 (0.45–1.86)
Hyperlipidemia	1.04 (0.64–1.68)	1.01 (0.61–1.66)
Hypertension	1.48 (0.95–2.28)	1.19 (0.75–1.90)
Obstructive sleep apnea syndrome	2.24 (1.30–3.86)	1.97 (1.12–3.48)

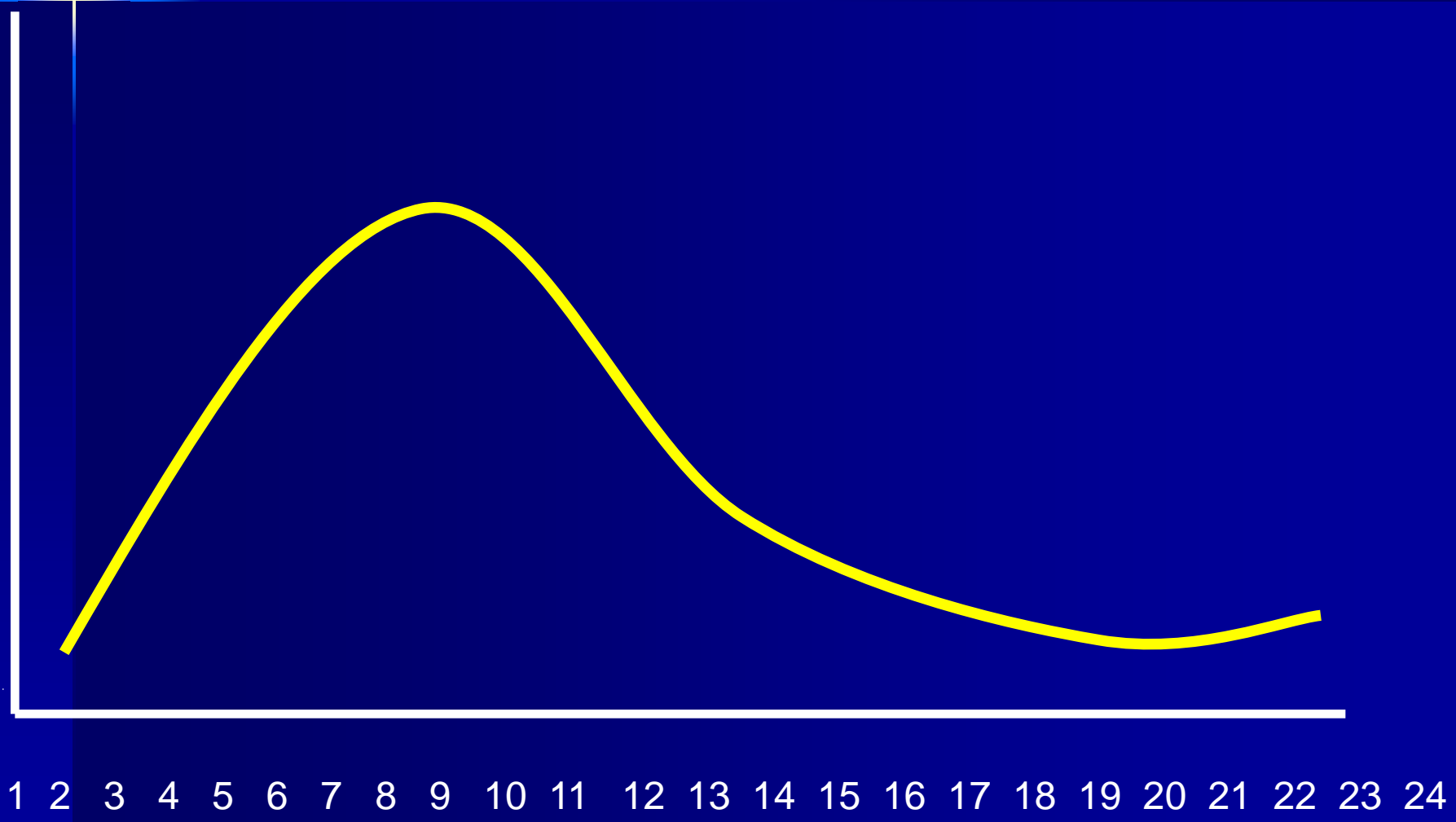
Table 3. Trend Analysis for the Relationship between Increased Severity of the Obstructive Sleep Apnea Syndrome and the Composite Outcome of Stroke or Death from Any Cause (N=1022).*

Severity of Syndrome	Stroke or Death		Mean Follow-up Period yr	Hazard Ratio (95% CI)
	No. of Events	No. of Patients		
AHI ≤3 (reference score)	13	271	3.08	1.00
AHI 4–12	21	258	3.06	1.75 (0.88–3.49)
AHI 13–36	20	243	3.09	1.74 (0.87–3.51)
AHI >36	34	250	2.78	3.30 (1.74–6.26)

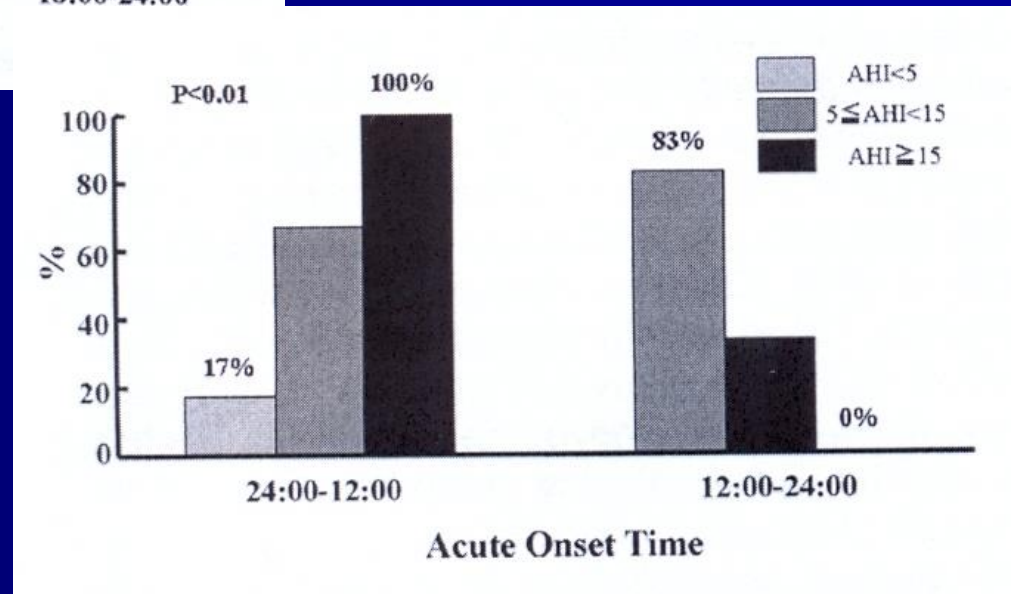
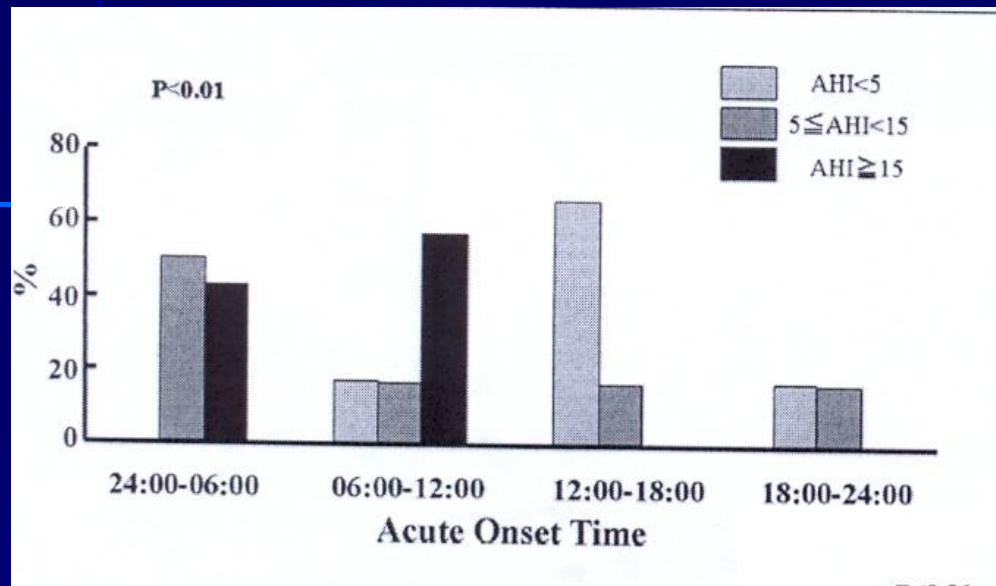
* P=0.005 by the chi-square test for linear trend. AHI denotes apnea-hypopnea index, and CI confidence interval.

* Hazard ratios were adjusted for all other covariates in the model. CI denotes confidence interval.

Kardio- és cerebrovaszkuláris események fellépésének napszaki ingadozása

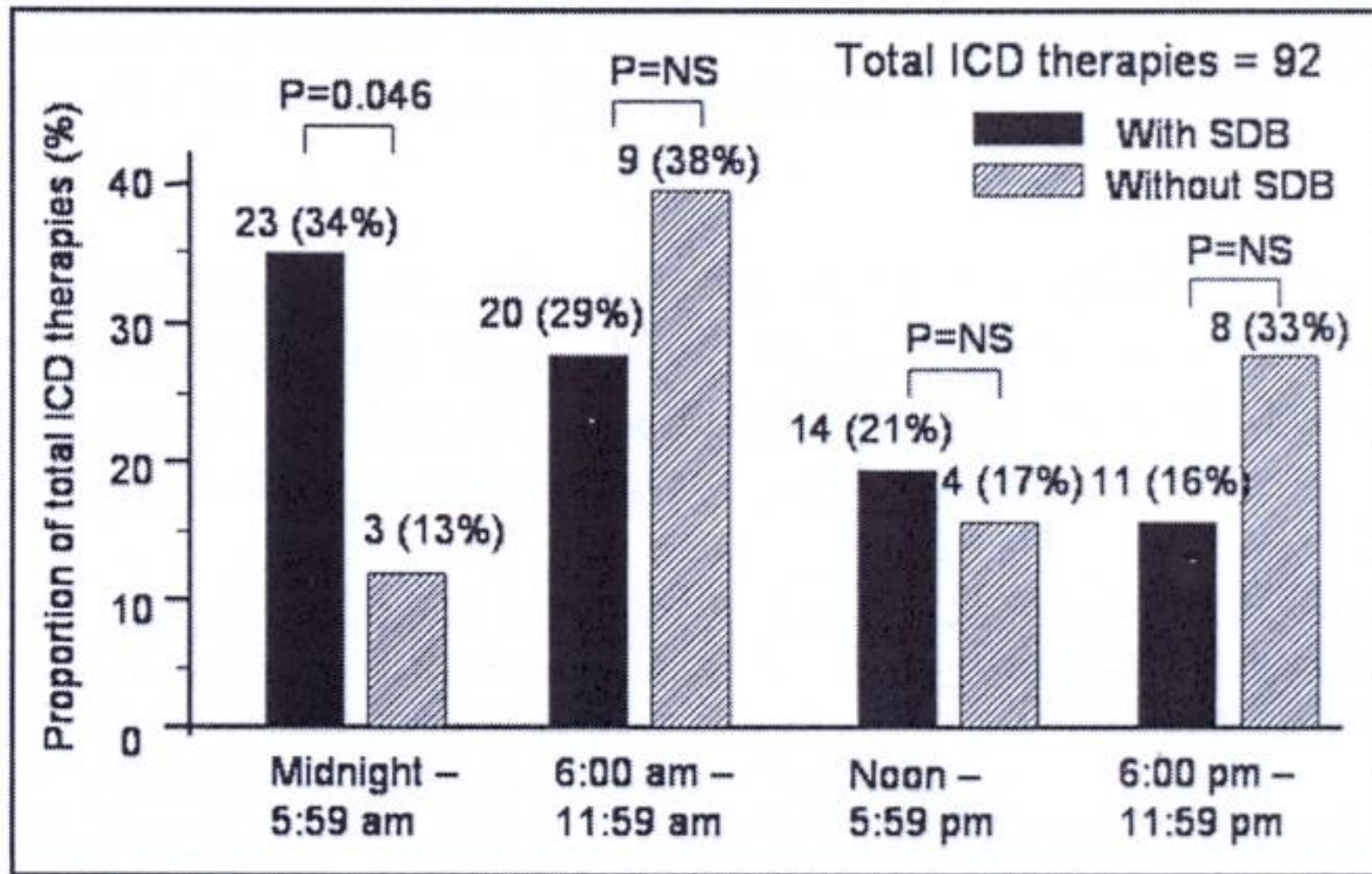

Akut koronária szindróma fellépése alvásfüggő légzészavarban:

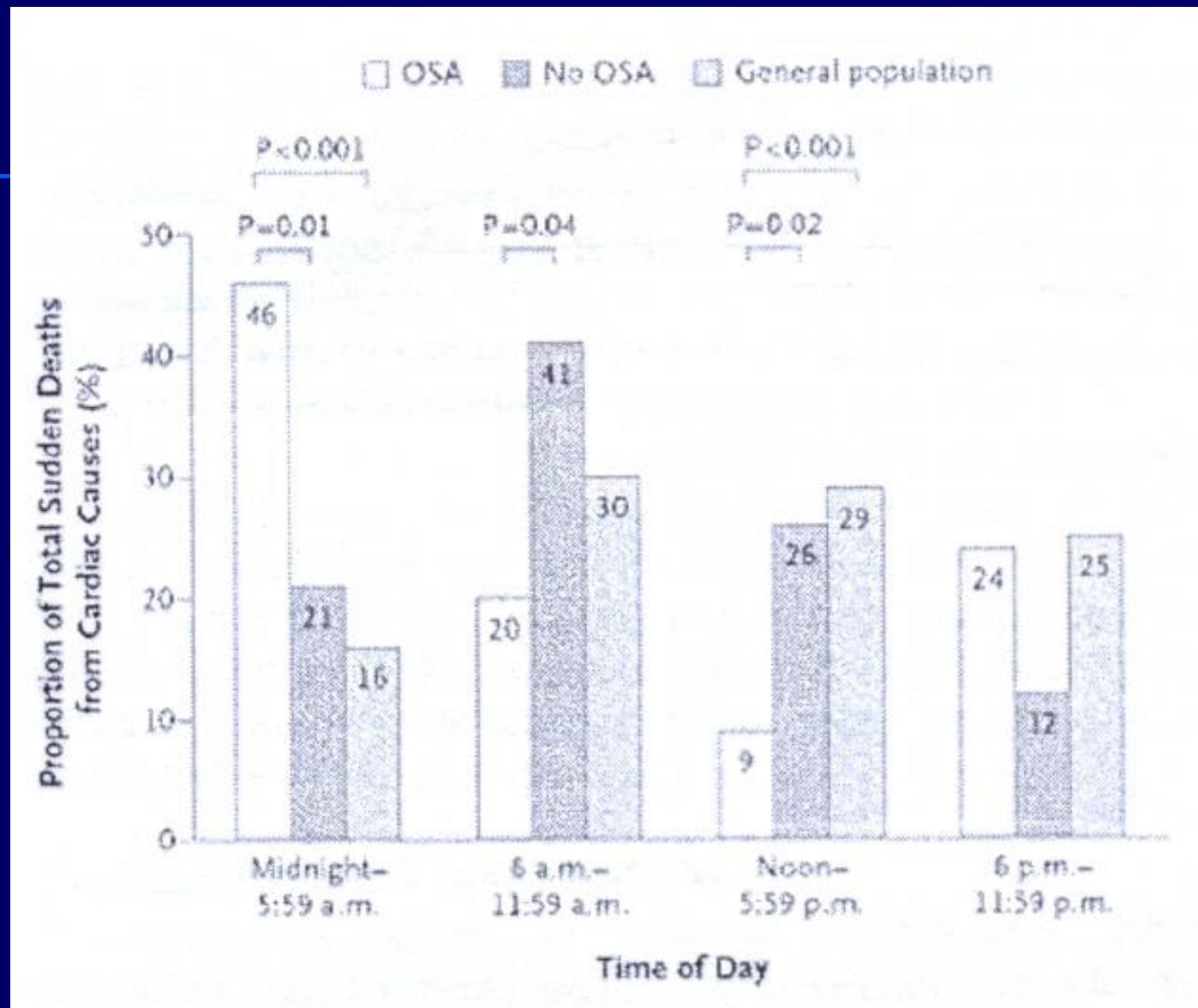

Szívinfarktuson átesett pácienseknél OSAS gyakorisága 2x-3x gyakoribb!

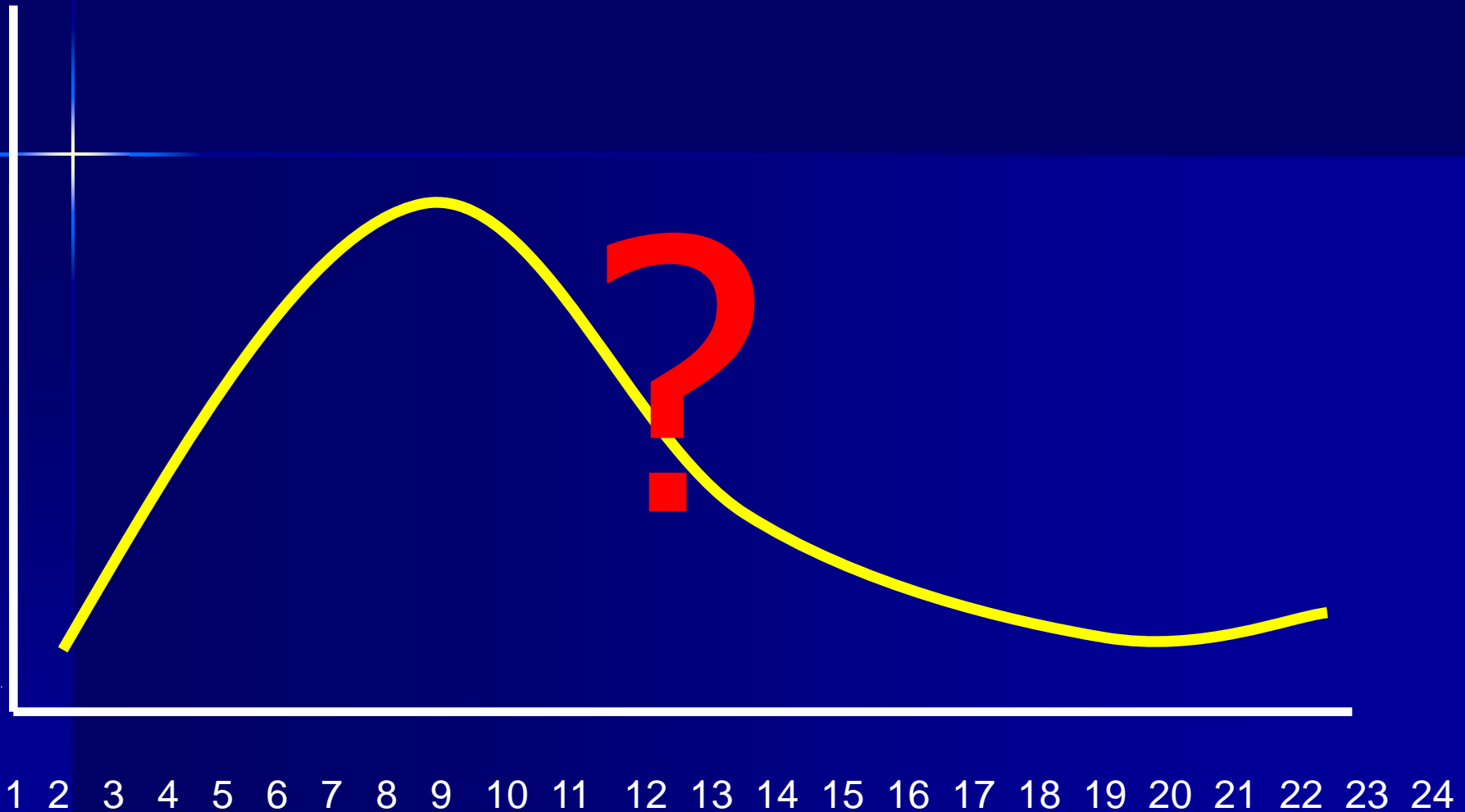
ICD terapia napszaki megoszlása (OSAS vs. NonOSAS)

A kardiális eredetű hirtelen halál napszaki megoszlása:

Kardio- és cerebrovaszkuláris események fellépésének napszaki ingadozása

Az eloszlásgörbe alappatológia függvénye!

Disesztéziák (főként alsó végtagon, de 20-30%-ban felsőkön is)

Mozgásra oldódik (rázás, egyhelyben járás, sétálás, ütögetés, stb.)

Nyugalomban fokozódik

DE: Cirkadián pattern: este – éjjel súlyosabb.

Társuló állapotok:

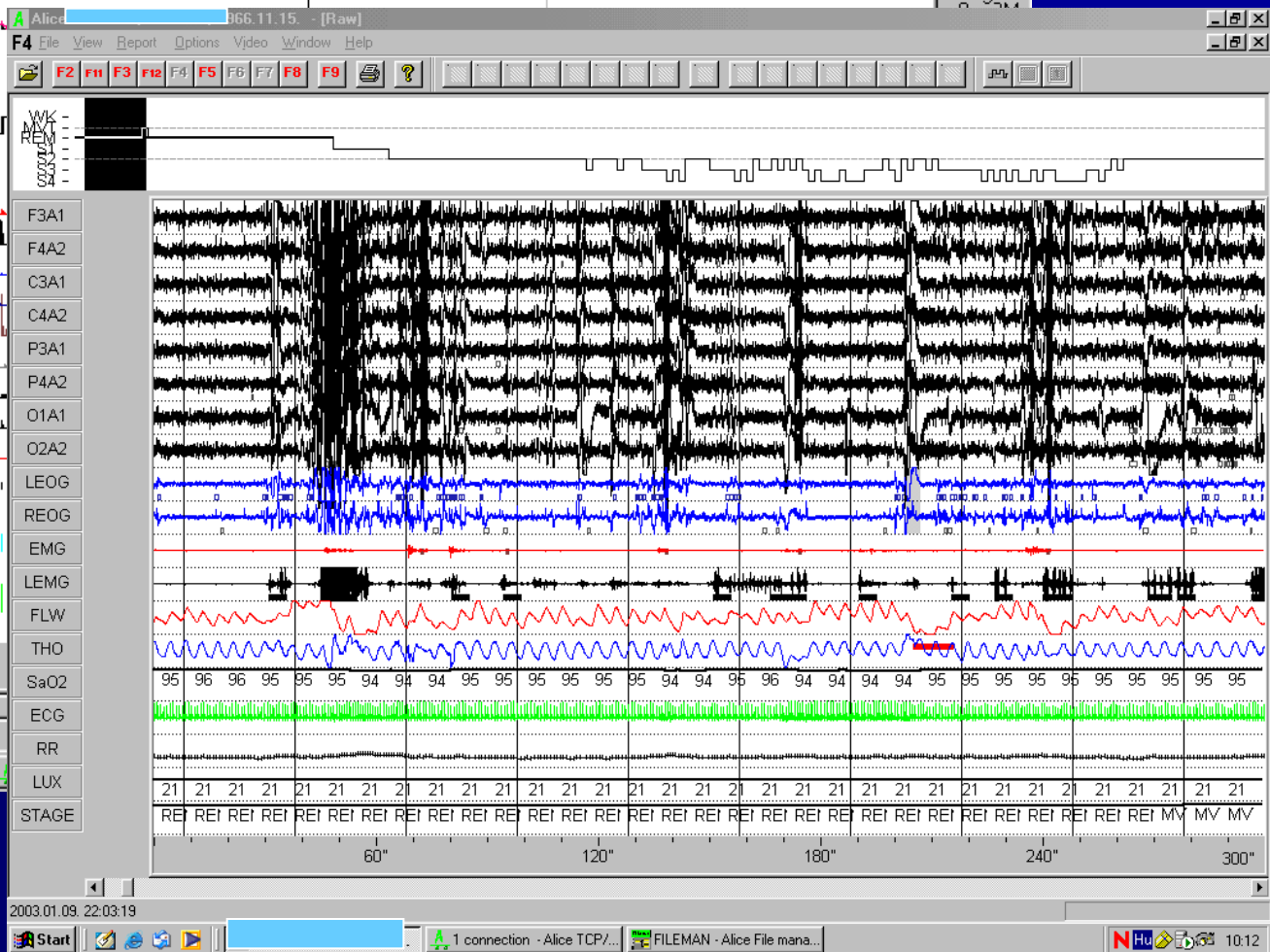
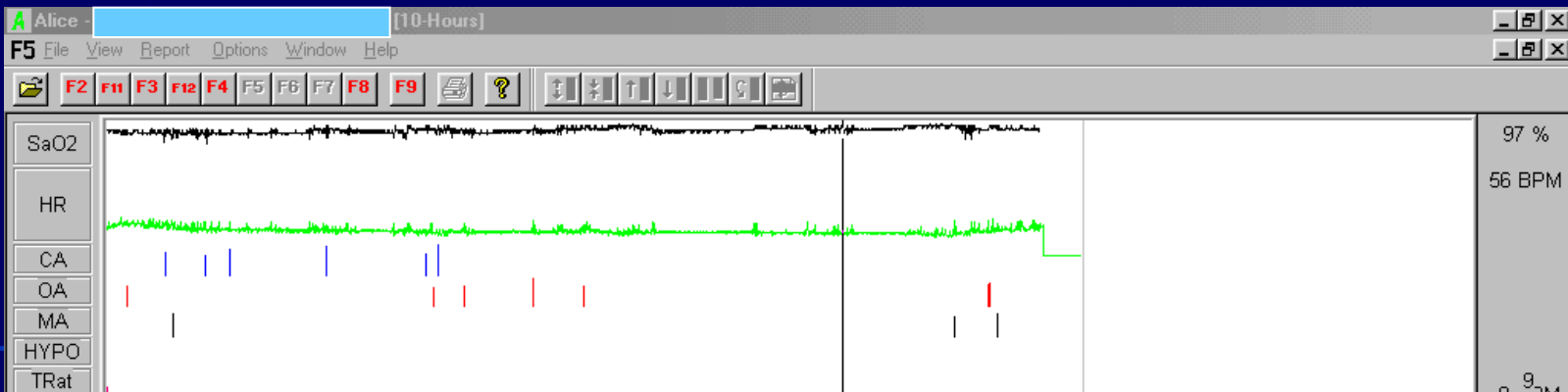
PLMD: repetitív, stereotíp mozgások, 4-90 sec intervallum

Non-REM alatt (1-2 td.)

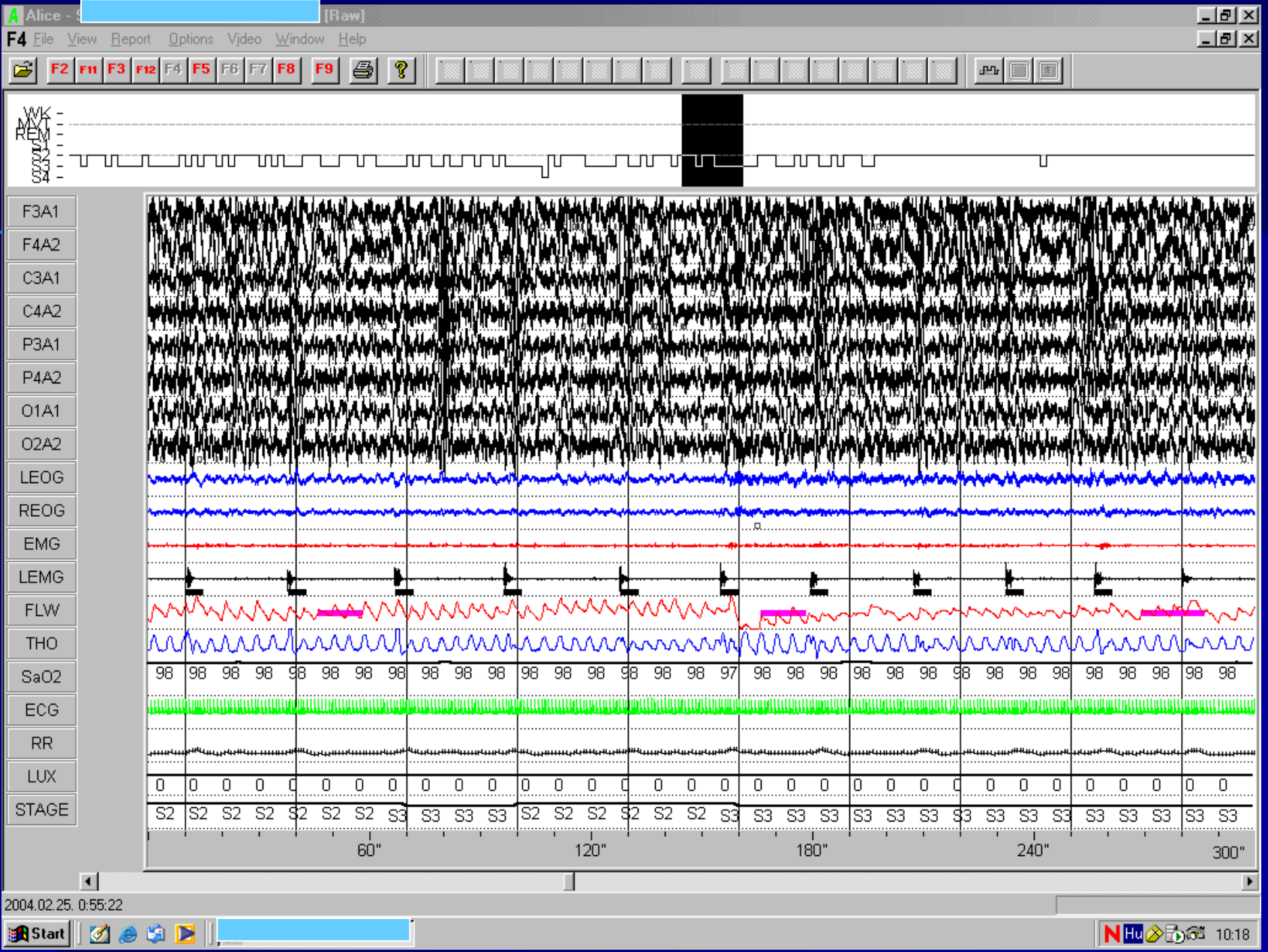
Főként alsó végtagon

70-90%-ban PLMD és RLS együtt jár

Életkor előrehaladtával gyakoribb

Következmény:

Elalvási, átalvási inszomnia

Alvásfragmentáció

**Napközbeni aluszékonyosság, fáradtság
(hasonló súlyosságú lehet, mint OSAS vagy narkolepszia esetén)**

„Nappali” forma:

PLMWA (periodic limb movement while awake)

RLS – napközbeni mozgások lehetnek – diszkinéziák (DWA)

PLM – nappal is lehet – PLMWA

Öröklés:

Pozitív családi anamnézis! (első fokú rokonoknál)

AD

Narkolepszia

Kezdet: pubertás, fiatal felnőttkor

először csak az aluszékonyság jelentkezik (monoton helyzetekben), majd csatlakozik a többi jellemző.

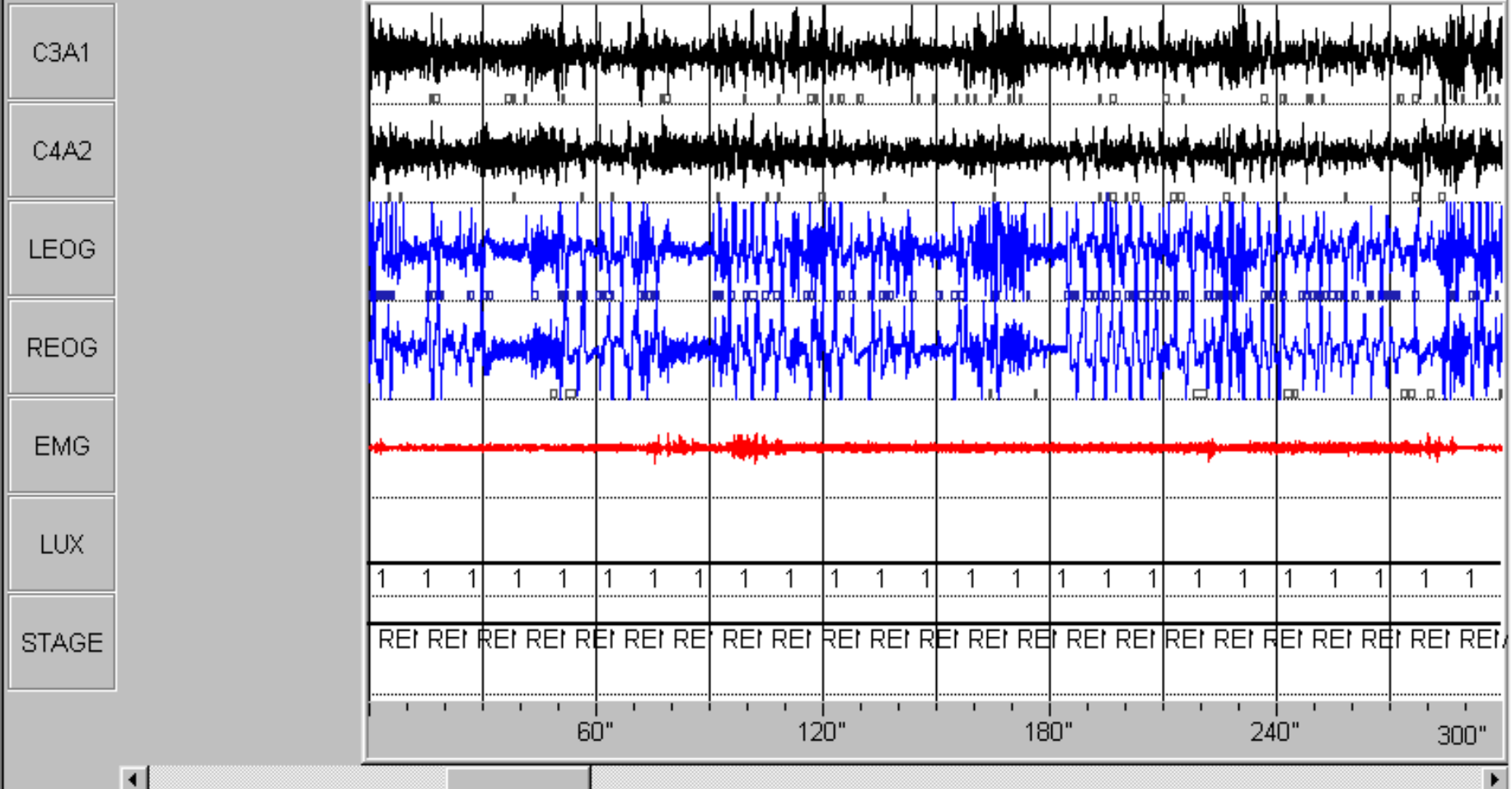
Narkolepsziás tetrad:

**narkolepszia (bealvások, v. kifejezet aluszékonyság)
cataplexia (affektív tónusvesztés)
hallucinációk
alvási paralízis**

Diagnóziához 2 tünet kell a 4-ből (mind a négy csak az esetek 15%-ban).

Alvásrohamok: naponta 2-8 alkalommal 5-30 perc tartammal

Cataplexia: parciális, generalizált (idő kell a teljes kialakuláshoz)

Inszomnia

- **Az alvás mennyiségi és/vagy minőségi elégtelenségének szubjektív érzése, mely magában foglalja:**
  - - az elalvás vagy az átalvás nehezítettségét
  - - a túl korai felébredést és a visszaalvási képesség hiányát
  - - a nem pihentető alvást
  - - a napközbeni éberség hiányát vagy csökkent voltát
  - - a pszichés energia csökkenését
  - - a kognitív, a viselkedési és érzelmi funkciók valamint az életminőség romlását

Cirkadián faktorok

Pszichiátriai
faktorok

Gyógyszerek, alkohol

Neurológiai és egyéb
szomatikus
betegségek

Pszichofiziológiai /
Kondicionáló faktorok,
Negatív kondicionálás

Inszomnia

Elalvási, átalvási, korai ébredéssel járó inszomnia

Elalvási idő nagyobb, mint 30 perc

Felébredések száma több, mint 2

Felébredési idő legalább 30 perccel korábbra tolódik

Az alvás hatékonysága rosszabb, mint 85%

Legalább hetente 3 éjszaka jelentkeznek a panaszok

Az inszomniák osztályozása: ICSD

Pszichofiziológiai inszomnia

Idiopáthiás inszomnia

Pszichiátriai betegségekhez kapcsolódó formák

Környezeti faktorokkal kapcsolatos inszomnia

Gyógyszerfüggőséghez társuló forma

Alvásfüggő légzészavarokhoz és mozgászavarokhoz társuló inszomnia

Paraszomniák indukálta inszomnia

Az alvás-ébrenlét ciklus időzítésének, időviszonyainak megváltozása

Központi idegrendszeri betegségekhez társuló (epi., demencia, parkinson)

Egyéb okok (reflux, terhesség)

Bizonytalan (alvásállapot helytelen megítélése)

Váltott műszak

24 órás társadalom, a munkavállalók 20%-a váltott műszakban dolgozik!

Definíció: A normál munkaidőn (8-5) kívüli időtartományon végzett munkatevékenység

**40 órás munkahét, 5/8, 4/10-es elrendezés
DE.: Akár 12 órás munkanap
Legkevésbé fárasztó az 5/8-as munkarend**

Váltott műszak variációk:

**3 műszakos munkarend
Állandó éjszakázás
Napi váltás
Délutáni / éjszakai váltás
Irreguláris munkarend váltakozás**

A váltott műszak mellett felborulnak a szervezetünket szabályozó cirkadián ritmusok

Az alvásszerkezet változásai:

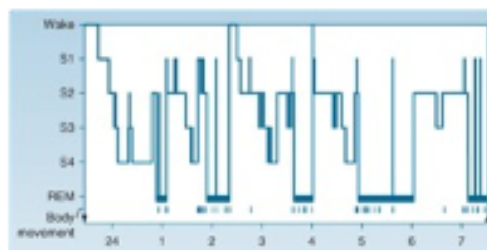
Non-REM 2 csökkenés

REM csökkenés

SWS relatíve érintetlen

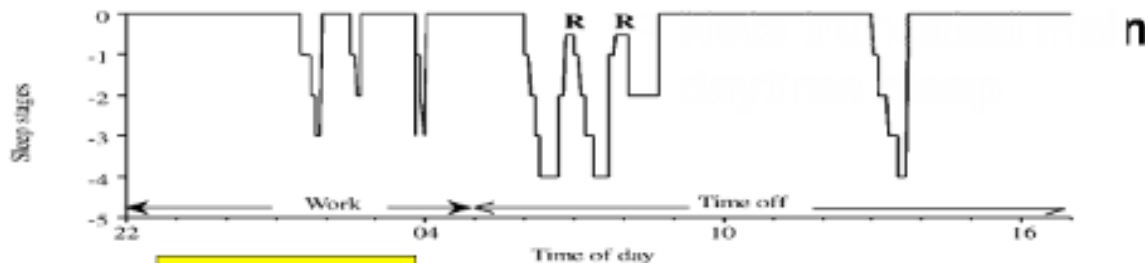
Alváslatencia csökken

REM latencia is csökken

Normal Sleep

- Graphs matched on time scale
- Note naps during work shift and in late afternoon

Shift-Work Sleep

De!

Átalvási inszomnia – gyakran felébrednek.

Gyakori elalvások nappal és munka közben is (különösen veszélyeztetett a munkából való hazamenet időszaka – autózés)

Szomatikus jellegű zavarok:

Kardiovaskuláris és gasztrointesztinális betegségek kockázata nagyobb

Kapcsolat a váltott műszak és metabolikus szindróma között

Emlőrák gyakoribb (60%-kal) váltott műszakban dolgozókon

Elégtelen melatonin termelés – szerepe az ösztrogén regulációban.

Irreguláris menstuációs ciklus, gyakoribb vetélések és koraszülések

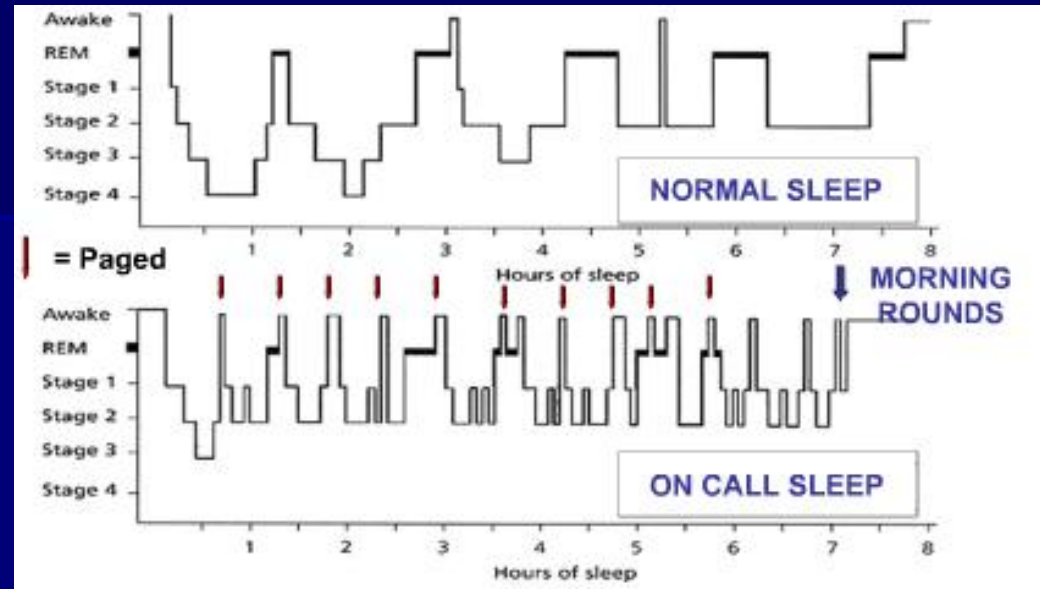
Pszichés jellegű zavarok:

Irritabilitás

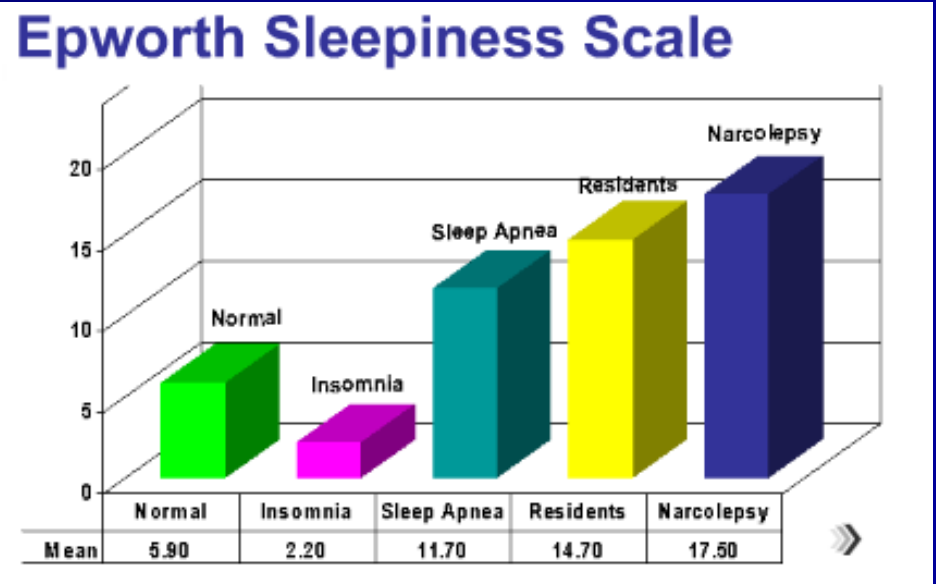
Hangulatzvarok

Kognitív változások

Ügyeleti szolgálat és alvás (on call sleep):

Következmény:

Következmények:

Gravenstein, 1990:	Aneszteziológusok több mint 60 %-a jelzett fáradtságra visszavezethető tévedést / hibát.
Morris, 2000:	10 %-ban fordult elő gyógyszerelési hiba
Haynes, 1995:	Post call állapotban 45%-os komplikációs ráta műtét után
Lingenfelder, 1994:	EKG interpretáció határfoka csökken alvásmegvonás hatására.

További súlyosbító tényező:

SWSD + egyéb alvászavar (OSAS, RLS-PLMD, stb.)

együttes fennállása!

Paraszomniák

1.: Ébredési zavarok

Zavart ébredés, Alvajárás, Éjszakai félelmetes felrettenés

2.: Alvás-ébrenlét átmenet zavarai

Ritmikus mozgászavar, Elalvási mioklonusok, Éjszakai Lábikragörcs, Beszéd alvás alatt

3.: REM fázishoz kapcsolt paraszomniák

REM magatartászavar, Alvási paralízis, Lidérces álom, REM függő szívmegállás

4.: Egyéb paraszomniák

Bruxizmus, Enurésis nocturna, Paroxizmális éjszakai disztónia, Újszülöttkori mioklonusok

Összefoglalás:

Alvásmedicina

